

TOUR DE EUROPE

Debiutancki utwór Amanity Muskarii, *Podróż do Buenos Aires. Work in Regress*, zrobił europejską karierę. Wyruszył w roku 2001 z Teatru im. Jaracza w Łodzi, gdzie prapremierę przygotował Marian Półtoranos, i od razu został dostrzeżony na rodzimych festiwalach. Występująca w monodramie Gabriela Muskała przywiozła nagrody z Wrocławskich Spotkań Teatrów Jednego Aktora, Festiwalu Prapremier w Bydgoszczy i Festiwalu Sztuki Aktorskiej w Kaliszu. Nie inaczej było w Kilonii (Grand Prix na Międzynarodowym Festiwalu Monodramów Thespis 2010), czy w Kownie (I nagroda na Międzynarodowym Festiwalu Teatru Jednego Aktora „MonoBaltija” 2012), gdzie również doceniono sztukę, z jakim pełną witalności młoda aktorka ukazuje rozpad świata starej kobiety. W międzyczasie spektakl pojawił się w repertuarze Teatru Dramatycznego w Warszawie (2005-2008) oraz w programie Edinburgh Festival Fringe 2007. W relacji z tego słynnego, multidyscyplinarnego festiwalu teatralnego Janusz R. Kowalczyk zanotował:

Widzowie przybywający do Assembly Universal Arts-Majestic Theatre nie mogą się nadziwić, że młoda aktorka o subtelnej dziewczęcej urodzie podolała roli Walerki, starej kobiety cierpiącej na Alzheimer. Na sali – która notabene wcześniej służyła ceremoniom loży masonskiej – widziałem głównie ludzi młodych i w średnim wieku, ale i po siedemdziesiątce. Niekiedy przychodzą za kulisy złożyć aktorce gratulacje, czego byłem świadkiem.

Spektakl był komentowany także w brytyjskiej prasie. Tygodnik „The Sunday Times” pisał o imponującym i gorzko zabawnym *one woman show*, a dziennik „The Scotsman” docenił zarówno przejmującą sztukę, jak i siłę występu Gabrieli Muskały.

Choć tekst *Podróży...* jest dla tłumacza wyzwaniem z uwagi na zapętlenia, zanikającą logikę wywodu i językowe osobliwości, został przełożony na niemiecki, angielski, włoski, rumuński i węgierski. W 2005 wersja niemieckojęzyczna ukazała się w austriackim czasopiśmie literackim „manuskripte”, które cieszy się renomą – na jego łamach publikowali Peter Handke, Elfriede Jelinek, Werner Schwab oraz awangardowi poeci i prozaicy. Tłumaczenie wykonane przez Doreen Daume (przełożyła także inną sztukę Amanity Muskarii, *Daily Soup*) zachwyciło takie sławy, jak Gert Jonke i Luc Bondy. Monika Muskała, zajmująca się na co dzień przekładami literackimi z języka niemieckiego, wspomina promocję numeru „manuskripte” zawierającego *Reise nach Buenos Aires* w Teatrze Schauspielhaus w Grazu:

Doreen zrobiła wprowadzenie, Gabi zagrała kilka scen/monologów (przywiozła nawet kostium Walerki z Łodzi), a ja siedziałam z boku na scenie i konsekwentnie podawałam niemiecką wersję. To dobrze zadziałało, Gabi robiła pauzy po kolejnych frazach, przeciwczyliśmy to, byliśmy zgrane, tekst płynął. Sztuka została bardzo dobrze przyjęta. Na końcu była rozmowa z publicznością.

O przyjęciu sztuki świadczy m.in. cytat z austriackiego dziennika regionalnego „Kleine Zeitung”: „sensacyjny tekst, który zrobi furorę”.

Pamiątkowe zdjęcie z Grazu. Od lewej: Gabriela Muskała, Alfred Kolleritsch, poeta i wieloletni redaktor naczelny czasopisma "manuskripte", tłumaczka Doreen Daume, Monika Muskała. Fot. archiwum prywatne

W 2009 roku historię Walerki miała okazję poznać włoska publiczność. Spektakl *Il viaggio a Buenos Aires* został wystawiony w Teatro Belli w Rzymie. Przekładu dokonał Francesco Verdinelli, spektakl wyreżyserował Carlo Emilio Lerici, a na scenie wystąpiła *una bravissima* Francesca Bianco, chwalona za oddanie subtelnych niuansów roli i poruszenie widzów. Trzy lata później odbyła się niemiecka prapremiera przygotowana przez Renate-Louise Frost w berlińskim Theater im Palais z udziałem Moniki Lennartz. Na pytanie, czy *Podróż...* była prezentowana w Argentynie, Monika Muskała odpowiedziała: „Niestety, do Buenos Aires Walerka nie dotarła... jeszcze!”.

Źródła:

Janusz R. Kowalczyk, *Stara kobieta podróżuje*, „Rzeczpospolita” nr 183, 07.08.2007

Korespondencja mailowa Kamili Łapickiej z Moniką Muskałą, 10.08.2020

„The Scotsman”, 01.08.2007

„The Sunday Times”, 05.08.2007

Opracowanie hasła: Kamila Łapicka